

**RAMMEPLAN OG FORSKRIFT
VIDEREUTDANNING
I
BARNESYKEPLEIE**

**Fastsatt 1. desember 2005 av
Utdannings- og forskningsdepartementet**

RAMMEPLAN MED FORSKRIFT FOR VIDEREUTDANNING I BARNESYKEPLEIE

INNHOOLD:

FORORD	3
Begrunnelse for nasjonale rammeplaner	3
Rammeplaners funksjon	3
1 INNLEDNING	4
2 BARNESYKEPLEIE – FAG OG YRKE	5
2.1 Kompetanseområder.....	5
2.2 Pasientmålgruppe	7
2.3 Arbeidssteder	7
3 MÅL FOR UTDANNINGEN	7
4 INNHOOLD	8
4.1 HOVEDEMNE 1 - SYKEPLEIEFAGLIG FORDYPNING OG SAMFUNNSVITENSKAPELIGE EMNER	9
Delemne 1A - Opplevelser og reaksjoner på akutt og/eller kritisk sykdom*.....	10
Delemne 1B - Kompetanse- og fagutvikling*	10
Delemne 1C - Etikk *	11
Delemne 1D - Rammefaktorer, organisering, ledelse og miljø*	11
4.2 HOVEDEMNE 2 - MEDISINSKE OG NATURVITENSKAPELIGE EMNER ...	11
Delemne 2A - Fysiologi og patofysiologi **	11
Delemne 2B - Farmakologi **	12
Delemne 2C - Mikrobiologi **	12
Delemne 2D - Medisinsk utstyr **	12
Delemne 2 E - Sykdomslære og medisinsk behandling	12
4.3 HOVEDEMNE 3 - BARNESYKEPLEIE – FAG OG YRKESUTØVELSE	13
Delemne 3 A - Barns utvikling og særegne behov	13
Delemne 3 B - Barnesykepleie – ansvar og kompetanse.....	13
Delemne 3 C - Barnesykepleie til spesielle pasientgrupper.....	13
5 ARBEIDSFORMER	14
5.1 Generelt om arbeidsformer	14
5.2 Praksisstudier	14
6 KRAV TIL UNDERVISNINGSPERSONALET	15
7 SAMARBEID MELLOM HØGSKOLE OG OPPDRAGSGIVER	16
FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR VIDEREUTDANNING I BARNESYKEPLEIE.....	17

FORORD

Begrunnelse for nasjonale rammeplaner

På bakgrunn av drøftinger og utredning om videreutdanning i helse- og sosialfagene er det vedtatt at det skal utarbeides rammeplaner for sentrale videreutdanninger.

Slik situasjonen er i dag har en del videreutdanningstilbud et nærmest sammenfallende innhold til tross for forskjellige betegnelser, mens innholdet i mange tilbud med samme navn varierer fra høgskole til høgskole.

Rammeplaner for de vanligste utdanningene kan være gunstige styringsredskaper som samtidig forenkler godkjenningsprosedyrene og gjør kravene til videreutdanningene kjent på forhånd. På denne måten vil både studenter og arbeidsgivere i større grad kunne ha kjennskap til opptakskrav og innhold i en videreutdanning.

Premissene for utviklingen av høyere utdanning er lagt i flere offentlige dokumenter de seineste år. Når det gjelder videreutdanning i helse- og sosialfag eksplisitt, uttalte allerede St.meld. nr. 41 (1987-88) - Nasjonal Helseplan at målsetting for videreutdanning er å:

1. Sikre den enkelte nye kunnskaper
2. Tilføre helse- og sosialarbeidere kunnskaper i tråd med nye behov og målsettinger

Den peker også på at etter- og videreutdanningstilbudene bør være tverrfaglige. Brukerperspektiv og brukervedvirkning er også momenter som vektlegges sterkere enn før. Sett i sammenheng med dagens helseproblemer og sosiale utfordringer fører dette til et behov for nytenkning og tverrfaglighet både i praksisfeltet og i utdanningene. Samtidig pekes det fra noen av utdanningene på at det er viktigere at videreutdanningene gir studentene reell fordypning enn at de tilpasses flest mulig grupper av helse- og sosialarbeidere.

Rammeplaners funksjon

Rammeplaner angir målområder og bestemmer innhold i videreutdanningene og er et nasjonalt styringsmiddel. Hovedintensjonene med rammeplaner er å sikre et ensartet faglig nivå, fremme mulighetene for fleksible utdanningsløsninger og gjøre de enkelte videreutdanningene innen hvert fagområde likeverdige i hele landet.

Rammeplaner skal være med å sikre at samme videreutdanningstilbud ved forskjellige høgskoler blir enhetlige innen viktige områder. De skal også gi høgskolene frihet til faglig og pedagogisk utviklingsarbeid ut fra høgskolens lokale forutsetninger. Rammeplaner vil måtte endres dersom helse- og sosialpolitiske mål og utviklingen i samfunnet skulle tilsi dette.

Rammeplaner skal beskrive mål, innhold, arbeidsmåter, organisering/omfang og kvalifikasjonskrav til undervisningspersonalet.

Den enkelte høgskole utarbeider en fagplan som viser hvordan høgskolen ønsker å organisere og tilrettelegge sitt utdanningsprogram innen de grenser rammeplanen fastsetter.

Fagplanen høgskolene utarbeider skal gi en nærmere beskrivelse av:

- Mål for utdanningen: Disse skal være i samsvar med rammeplanens mål og skissere holdningskrav, kunnskapskrav og ferdighetskrav.
- Opptakskrav: Disse skal angi om videreutdanningen krever en spesiell grunnutdanning eller om den er tverrfaglig.
- Faginnhold: Hvilke emner og problemområder som skal omhandles i studiet og hvordan disse dekker rammeplanens mål. Studiepoengfordeling skal synliggjøres.
- Studie- og arbeidsformer: Hvordan studiets mål oppnås gjennom studiedeltagelse og ved hjelp av pensum.
- Organisering og omfang av studiet: Angivelse av mulighetene for heltids-/deltidsstudier og eventuelle desentraliseringsmuligheter, samt opplegg for eventuell praksis.
- Vurderingsordningen: Sammenhengen mellom mål, innhold, studie- og arbeidsformer og den valgte vurderingsordningen. Valget av vurderingsordning skal begrunnes ut fra kravet om at studenten skal oppnå studiets mål for å bestå avsluttende eksamen.
- Krav til kvalifikasjoner hos undervisningspersonalet.

Av fagplanen skal det videre gå klart fram om studiet fyller de krav som til enhver tid er fastsatt i lover og forskrifter for spesielle videreutdanninger.

1 INNLEDNING

Ifølge St. prp. nr. 65 (1997-98) om "Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet" vedtok Stortinget at ansvaret for de bedriftsinterne videreutdanningene innenfor anesthesi-, operasjons-, intensiv-, barne- og kreftsykepleie skulle overføres til høgskolene.

På bakgrunn av stortingsvedtaket fra 1997 nedsatte Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet en arbeidsgruppe som skulle utrede de økonomiske, administrative og faglige konsekvenser ved at utdanningene ble overført til høgskolesystemet. Arbeidsgruppen foreslo en utdanningsmodell hvor utdanningene blir overført til høgskolesystemet ved at de føres inn under lov om universiteter og høgskoler, men at utdanningene fortsatt skulle være fylkeskommunalt finansiert. Begrunnelsen for vedtaket om overføring til høgskolene var blant annet et ønske om å organisere utdanningene innenfor de samme faglige, juridiske og administrative rammer som andre videreutdanninger i sykepleie. Fylkeskommunal finansiering skulle bidra til å sikre nær tilknytning til praksisfeltet og god tilgang på praksisplasser.

Undervisningsplanene for de bedriftsinterne videreutdanningene har hittil vært

utviklet på grunnlag av faglige retningslinjer fra Norsk Sykepleierforbund. Stortinget vedtok at videreutdanningene i anestesi-, operasjons-, intensiv-, barne- og kreftsykepleie nå skal bygge på nasjonale rammeplaner. Dette skal sikre kvalitet og felles nasjonal standard i forhold til innhold, eksamensordninger, organisering og krav til undervisningspersonalet.

Videreutdanning i kreftsykepleie er på 60 studiepoeng, mens de øvrige videreutdanningene er på 90 studiepoeng.

2 BARNESYKEPLEIE – FAG OG YRKE

2.1 Kompetanseområder

Endringer i helsetjenesten de siste årene har ført til at den somatiske spesialisthelsetjenesten i hovedsak behandler pasienter med akutte og/eller kritiske sykdommer. På barneavdelingene er ca. 80% av innleggelsene øyeblikkelig hjelp. Som en følge av redusert gjennomsnittlig liggetid og flere polikliniske utredninger er barn som i dag innlegges i sykehus mer alvorlig syke enn tidligere. Den medisinsk-teknologiske utviklingen har i tillegg ført til at stadig mer kompliserte tilstander behandles. Dette stiller store krav til barnesykepleierens kompetanse.

Kunnskap om barns fysiske, psykiske og sosiale utvikling er basiskunnskap i barnesykepleie. Dette danner grunnlaget for å forstå, opprette tillitsforhold til, kommunisere og samhandle med barn og ungdom på deres premisser. Dette er nødvendig for å hjelpe barn til å bearbeide og mestre opplevelser og erfaringer som følge av sykdom og sykehusinnleggelse og for å utøve sykepleie tilpasset barnets spesielle behov. Fokus på vekst og utvikling bidrar til å forebygge utviklingskader og fremme normalutvikling og er et særtrekk ved sykepleien til barn.

Barnesykepleieren skal tilrettelegge for at barnet får dekket sitt behov for stimulering ved blant annet lek og samvær med venner. Barnesykepleieren skal systematisk forberede, undervise og veilede barn på alle alderstrinn og tilpasse innhold og framgangsmåter til barnets og foreldrenes læringsforutsetninger.

Sykdom og sykehusinnleggelse kan medføre stress som overskrider barnets mestringssevne. Kunnskap om hvordan barn i ulike alder oppfatter sykdom er nødvendig for å forstå barnet og familiens situasjon og for å arbeide systematisk med å begrense omfanget av lidelse, smerter og traumatiske opplevelser. Ved å opprettholde kjente rutiner og legge til rette for at foreldrene kan være tilstede hos barnet, skapes et trygt miljø under sykehusoppholdet. Lek, glede og humor gir mestringsopplevelser og bidrar til å ivareta det friske i barnet.

Barn uttrykker generelle og diffuse symptomer ved sykdom og i kritiske situasjoner. De har få erfaringer å knytte opplevelsene sine til og begrenset evne til å uttrykke seg språklig. Derfor kreves spesielle kunnskaper og praksiserfaringer for å kunne observere, vurdere og dokumentere barnets tilstand, endringer i tilstanden og komplekse fenomener som f.eks. smerte, stress og kvalme.

Umodne hjerne- og organfunksjoner gjør fortidligfødte barn spesielt sårbare for

fysiske komplikasjoner og uheldig innvirkning på den psykososiale utviklingen. Begrenset evne til å uttrykke spesifikke symptomer, særegne behov og reaksjoner på stress, sykdom og behandling krever at barnesykepleieren har kunnskap om fortidligfødte barns fysiologiske og patofysiologiske prosesser og tilpasser stimuli til barnets signaler. Hun/han skal ha innsikt og handlingskompetanse i å tolke uttrykk for udekkede behov, nedsatt velvære, sykdom og svikt i vitale funksjoner.

Ved umodenhet og akutt og/eller kritisk sykdom hos barn er tilstandene ofte komplekse og kan svinge raskt. Dette krever høy faglig kompetanse i akuttstiasjoner og evne til å foreta individuelle og helhetlige vurderinger. Barnesykepleieren må iverksette tiltak i prioritert rekkefølge, være i forkant av eventuelle komplikasjoner, revurdere situasjonen raskt og kontinuerlig tilpasse sykepleien til barnets og omsorgspersonenes behov. Sykepleiens behandlende, lindrende, forebyggende, helsefremmende og rehabiliterende aspekt inngår i enhver vurdering og aktivitet. Barnesykepleieren skal utvikle klinisk blikk og et godt og sikkert håndlag i sykepleien til barn.

Barn med kronisk sykdom og funksjonshemming har ofte sammensatte og alvorlige sykdomstilstander som krever høy medisinsk og sykepleiefaglig kompetanse. Undersøkelser, behandling og hyppige og/eller langvarige sykehusopphold kan gi gjentatte traumatiske opplevelser og representere en trussel mot barnets psykososiale utvikling. Den sterke avhengigheten av foreldre og helsepersonell gjør det ekstra utfordrende å fremme normalutvikling hos barnet.

Det stilles i tillegg høye krav til samarbeid med barn, omsorgspersoner og andre yrkesgrupper i sykehuset og i kommunehelsetjenesten. Det er viktig med kontakt også til skolesystemet hvor samarbeidet med helsesøstere vil være sentralt. Barnesykepleieren veileder annet helsepersonell som arbeider med barn og unge, både i sykehus og i primærhelsetjenesten.

Både barn og familie går gjennom tap og sorgreaksjoner når barnet får en kronisk sykdom. Barnesykepleieren skal ha god innsikt i barnets og foreldrenes opplevelse av og reaksjoner på hvordan det er å leve med kronisk sykdom og funksjonshemming. De skal ha dybdekunnskap og handlingskompetanse i forhold til å hjelpe barn og familie til å mestre situasjonen.

Omsorgspersonene skal inkluderes og betraktes som likeverdige samarbeidspartnere i sykepleien til barn. De er ressurspersoner i fortolkningen av barnets atferdsuttrykk og deltar aktivt i pleien hvis barnets tilstand tillater det, og de selv ønsker og har ressurser til det. Ved for tidlig fødsel skal foreldrene lære barnet å kjenne mens det er på sykehuset og etter hvert selv overta omsorgsansvaret. Samarbeidet mellom sykepleier og omsorgspersoner krever spesielle kunnskaper og en bevisst holdning til egen yrkesutøvelse. Barnesykepleieren skal ivareta familien som helhet ved også å fokusere på foreldre og søsken sine opplevelser og behov og familiens totale funksjon.

Barnets begrensede evne og rett til selvbestemmelse stiller høye krav til moralsk standard og refleksjon i barnesykepleien. Nye behandlingsmuligheter, kulturelle utfordringer og familiers ulike mestringsstrategier skaper etiske dilemmaer.

Barnesykepleieren skal ha god etisk vurderingsevne og handlingskompetanse i forhold til å møte og løse disse utfordringene.

Barnesykepleieren har ansvar for å skape et barnesikkert miljø i en teknologisk hverdag.

2.2 Pasientmålgruppe

Videreutdanningen skal kvalifisere til forsvarlig sykepleie til barn i aldersgruppen 0-15 som:

- fødes for tidlig
- fødes med sykdom eller utviklingsanomalier
- er rammet av akutt og/eller kritisk sykdom
- utredes for, eller har fått en forverring av langvarig eller kronisk sykdom
- har en funksjonshemming
- lever under forhold som gir psykiske, fysiske eller sosiale utviklingsforstyrrelser eller skader
- utsettes for ulykker

Pasientmålgruppen betraktes som en enhet som inkluderer omsorgspersoner og øvrig familie.

2.3 Arbeidssteder

Barnesykepleieren har sitt arbeid i neonatal-, barne- og intensivavdelinger, poliklinikker og voksenavdelinger med sengeplasser for barn. Habiliteringsavdelinger, kommunehelsetjenesten og barne- og ungdomspsykiatri vil også være aktuelle arbeidsområder.

3 MÅL FOR UTDANNINGEN

Hensikten med videreutdanning i barnesykepleie er å utdanne velkvalifiserte yrkesutøvere som kan utøve barnesykepleie til pasienter og bistå deres pårørende i et høyteknologisk miljø. Utøvelsen skal være i samsvar med helselovgivningens krav til yrkesutøvelse og fagets kunnskaper og verdier.

Høgskolen skal:

- a) Legge til rette for at studenten kan tilegne seg kunnskaper og ferdigheter og utvikle holdninger som sikrer yrkeskompetanse i samsvar med pasientenes og samfunnets krav til barnesykepleie
- b) Stimulere studenten til ansvarsfull og reflektert yrkesutøvelse
- c) Legge til rette for at studenten kan ta ansvar for egen læring
- d) Drive forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til fag, undervisning og yrkesutøvelse i barnesykepleie
- e) Være nasjonalt og internasjonalt faglig oppdatert og framtidsrettet innenfor fagområdet
- f) Ha et formalisert samarbeid med praksisfeltet og samarbeide med tilgrensende

utdanninger og fagområder

g) Fremme studentens evne til samarbeid med andre yrkesgrupper

Studenten skal etter endt utdanning:

- a) Utøve barnesykepleie i samsvar med respekt for pasienter og pårørendes integritet, ressurser og opplevelse av å være syk og gjennomgå behandling
- b) Ivareta barnets spesielle behov, forebygge komplikasjoner og utviklingskader, fremme modning, vekst og utviklingsmuligheter ved sykdom og sykehusopphold
- c) Bedømme akutte situasjoner selvstendig og iverksette tiltak som bidrar til å opprettholde/gjenopprette livsviktige funksjoner
- d) Mestresamhandling med pasienten og utføre barnesykepleie med godt håndlag
- e) Hjelp barn og omsorgspersoner til å mestres opplevelser og reaksjoner som følge av sykdom, lidelse og død
- f) Ivareta familieperspektivet og benytte foreldrenes kompetanse i barnesykepleien
- g) Anvende kunnskap om patofysiologiske prosesser og medisinske tilstander i overvåkning og gjennomføring av forordnet medisinsk behandling
- h) Støtte og yte omsorg til pårørende og fremme pasientens og pårørendes medbestemmelse
- i) Gi situasjonstilpasset undervisning, veiledning og informasjon til pasienter, pårørende, studenter og andre medarbeidere
- j) Anvende relevante kunnskaper i møte med pasienter og pårørende fra ulike kulturer
- k) Mestres bruk og kontroll av medisinsk-teknisk utstyr og ha et reflektert forhold til denne teknologiens muligheter og begrensninger
- l) Reflektere kritisk i valgsituasjoner og handle etisk og juridisk forsvarlig
- m) Ha kunnskap om, og bruke, andre faggruppers kompetanse og ha evne til å samarbeide på tvers av faggrupper og nivåer
- n) Dokumentere, evaluere og kvalitetssikre eget arbeid, benytte relevant forskning og bidra til fagutvikling
- o) Videreutvikle den faglige og personlige kompetansen som barnesykepleier

4 INNHOLD

Barnesykepleieren skal etter endt utdanning kunne ivareta akutt og/eller kritisk syke pasienter i en kompleks, uforutsigbar og raskt skiftende hverdag. For å oppnå denne type kompetanse kreves det spesialkunnskap i å kunne gjenkjenne, forstå, vurdere, og handle i situasjonen. I tillegg trengs det oversiktskunnskap for å kunne prioritere og omprioritere, slik at komplikasjoner tidlig identifiseres og forebygges. Utdanningen må derfor kontinuerlig tilpasses spesialisthelsetjenestens behov for kompetanse. Solid teoretisk forankring er nødvendig for å utvikle systematiske arbeidsformer, høy etisk standard og for å kunne begrunne egne handlinger. Utøvelsen av barnesykepleie krever et handlingsrepertoar hvor praktiske ferdigheter, problemanalyse og -håndtering og ferdigheter i samhandling inngår som viktige elementer. Dette læres best gjennom erfaring i praksis. Praksisstudier skal derfor omfatte minimum 50% og maksimum 60% av studiet.

Utdanningen er på 90 studiepoeng. Studiet er inndelt i 3 hovedemner og bygger på teoretiske og praktiske bidrag fra ulike fag og kunnskapstradisjoner. Disse skal integreres og samordnes slik at videreutdanningen fremstår som en samlet helhet

med en tydelig progresjon i studieforløpet. Den enkelte høgskole har ansvar for organisering av studiet. Det skal utarbeides en fagplan der det framgår hvordan teoretiske og praktiske studier samordnes. Praksisstudiene skal inneholde elementer fra alle hovedemnene. Med tanke på å videreutvikle evne og vilje til samarbeid bør enkelte deler av studiet gjennomføres som fellestiltak med andre videreutdanninger.

Fire av videreutdanningene i sykepleie: anestesi-, operasjons-, intensiv-, og barnesykepleie har et felles innhold på 15 studiepoeng. Hensikten med felles innhold i rammeplanene er at det skal bidra til at studenten får en felles referanseramme som spesialsykepleier. Emner som er felles for disse fire, er merket med en stjerne* i oversikten over hoved- og delemner.

Anestesi-, intensiv- og barnesykepleie har i tillegg delemner felles i hovedemne 2: "Medisinske og naturvitenskapelige fag". Disse er i oversikten merket med to stjerner **.

Oversikt over hovedemner, delemner og studiepoengsfordeling i videreutdanning i barnesykepleie 90 studiepoeng

Hovedemne 1 - Sykepleiefaglig fordypning og samfunnsvitenskapelige emner* 15 studiepoeng

- 1A Opplevelser og reaksjoner på akutt og/eller kritisk sykdom*
- 1B Kompetanse- og fagutvikling*
- 1C Etikk *
- 1D Rammefaktorer, organisering, ledelse og miljø*

Hovedemne 2 - Medisinske og naturvitenskapelige emner 30 studiepoeng

- 2A Fysiologi og patofysiologi **
- 2B Farmakologi **
- 2C Mikrobiologi **
- 2D Medisinsk utstyr **
- 2E Sykdomslære og medisinsk behandling

Hovedemne 3 - Barnesykepleie – fag og yrkesutøvelse 45 studiepoeng

- 3A Barns utvikling og særegne behov
- 3B Barnesykepleie – ansvar og kompetanse
- 3C Barnesykepleie til spesielle pasientgrupper

4.1 HOVEDEMNE 1 - SYKEPLEIEFAGLIG FORDYPNING OG SAMFUNNSVITENSKAPELIGE EMNER

15 studiepoeng

Studenten skal øke sin kunnskap og forståelse for opplevelser, reaksjoner og mestringsstrategier hos pasienter, pårørende og personale ved akutt/kritisk sykdom og ved undersøkelse, behandling og død. Det skal legges vekt på å forstå fenomenene i et flerkulturelt perspektiv. Studenten skal videreutvikle sin selvforståelse og forbedre evnen til å mestre samhandling med mennesker som er

alvorlig syke og døende.

Studenten skal videreutvikle sin forståelse for sykepleiens teori- og verdigrunnlag og hvordan det danner basis for utviklingen av spesialsykepleien. Det skal legges vekt på å forstå hvordan spesialsykepleieren handler i spenningsfeltet mellom medisinsk rasjonalitet og omsorgsrasjonalitet.

Studenten skal tilegne seg kunnskaper om forskning og fagutvikling i spesialsykepleie. Ulike metoder for kunnskapstilegnelse og systematisk fagutvikling skal vektlegges. Videre skal studenten lære seg å finne fram til forskning som er relevant for framtidig yrkesutøvelse, og kritisk vurdere og anvende denne i egen praksis.

Pasientmålgruppens sårbarhet og sammensatte behov for medisinske og sykepleiefaglige tjenester krever høy etisk standard og omsorgsfull, systematisk og velbegrunnet praksis. Studenten må videreutvikle evnen til faglig og etisk argumentasjon for å sikre pasienters og pårørendes interesser i et høyteknologisk miljø og i et tverrfaglig samarbeid mellom mange yrkesgrupper.

Etiske dilemmaer knyttet til alvorlig sykdom og død skal spesielt vektlegges.

Studenten skal utvikle et bevisst forhold til hvordan organisatoriske, økonomiske og juridiske rammer påvirker sykepleie- og spesialisthelsetjenesten, og kunne se dette i sammenheng med ansvaret for å utøve spesialsykepleie, lede eget fag og arbeide i team. Videre skal studenten tilegne seg kunnskaper om spesialavdelingenes arbeidsmiljø og hvordan arbeidsmiljøbelastninger kan forebygges og reduseres.

Kunnskap om rammefaktorer skal gi studenten utvidet forståelse for hvilke faktorer som påvirker spesialisthelsetjenesten. Økt innsikt og handlingskompetanse vedrørende internkontroll, korrekt og hensiktsmessig dokumentasjon og konstruktivt samarbeid på tvers av faggrupper skal bidra til å kvalitetssikre tjenestene.

Delemne 1A - Opplevelser og reaksjoner på akutt og/eller kritisk sykdom*

Sentrale tema:

- Fysiske, psykiske, sosiale og eksistensielle aspekter ved å være akutt og/eller kritisk syk
- Pasient og pårørendes opplevelser og reaksjoner på akutt og/eller kritisk sykdom og død
- Mestring og mestringsstrategier ved akutt og/eller kritisk sykdom og død
- Kommunikasjon og samhandling med pasienter og pårørende i alvorlige/kritiske situasjoner

Delemne 1B - Kompetanse- og fagutvikling*

Sentrale tema:

- Ulike vitenskapssyn og metoder for forskning og fagutvikling
- Sykepleieteori og erfaringskunnskap knyttet til akutt og/eller kritisk syke pasienter
- Anvendelse av forskningsresultater i klinisk praksis

Delemne 1C - Etikk *

Sentrale tema:

- Etikk og den medisinsk-teknologiske utvikling
- Etske dilemma relatert til pasientmålgruppe
- Etsk refleksjon og beslutningsprosesser

Delemne 1D - Rammefaktorer, organisering, ledelse og miljø*

Sentrale tema:

- Politiske prioriteringer og økonomiske og juridiske rammer for spesialisthelsetjenesten
- Ledelse, organisering og utforming av spesialavdelinger
- Arbeidsmiljø
- Pasientrettigheter og pasientsikkerhet
- Kvalitetssikring og internkontroll
- Dokumentasjon og informasjonsteknologi
- Teamarbeid, konfliktforebygging og -løsning

4.2 HOVEDEMNE 2 - MEDISINSKE OG NATURVITENSKAPELIGE EMNER

30 studiepoeng

Delemne 2A-2D omfatter 15 studiepoeng

Studenten skal utdype sine kunnskaper om hvordan organer og organsystemer fungerer i forhold til hverandre og hvordan patofysiologiske prosesser og medisinske sykdomstilstander starter og utvikles. Aldersdimensjonen skal vektlegges. Kunnskapene skal danne grunnlag for å observere, vurdere og forstå symptomer og funn hos aktuelle pasientgrupper.

Studenten skal videre tilegne seg utdypende kunnskaper om virkning og bivirkning av medikamenter. Studenten skal forstå farmakodynamiske og farmakokinetiske prinsipper. Emnet skal bidra til at studenten kan håndtere og administrere medikamenter og ta ansvar for pasientens sikkerhet basert på farmakologiske kunnskaper.

Studenten må sette seg inn i funksjon, kontroll og vedlikehold av medisinsk utstyr og lære seg å bruke utstyret på en sikkerhetsmessig og forsvarlig måte.

Studenten skal ytterligere utdype sine kunnskaper i patofysiologi og intensivbehandling ved svikt i vitale funksjoner relatert til ulike medisinske og kirurgiske tilstander. Videre skal studenten tilegne seg kunnskaper i pediatri og nyfødtdisins og relevante emner innenfor anesthesiologi og kirurgi. Kunnskapene skal legge grunnlag for å delta i, gjennomføre og overvåke avansert medisinsk behandling.

Delemne 2A - Fysiologi og patofysiologi **

Sentrale tema:

- Nevrofysiologi

- Fysiologi ved stress og smerte
- Væske-, elektrolytt-, osmolaritet og syre/baseregulering og -forstyrrelser
- Blod og blodets bestanddeler
- Ventilasjons- og sirkulasjonsregulering og -forstyrrelser
- Immunologi

Delemne 2B - Farmakologi **

Sentrale tema:

- Farmakokinetikk og -dynamikk
- Medikamentadministrering inkl. medikamentregning
- Interaksjon og bivirkninger
- Aktuelle medikamenter i intensivmedisin

Delemne 2C - Mikrobiologi **

Sentrale tema:

- Mikroorganismer
- Resistensutvikling og antibiotikabehandling

Delemne 2D - Medisinsk utstyr **

Sentrale tema:

- Medisinske gasser og gassteknisk utstyr
- Elektrisitetsslære og elektromedisinsk utstyr
- Melderutiner og ansvarsforhold
- Aktuelt medisinsk utstyr, funksjon, vedlikehold og kontroll

Delemne 2E - Sykdomslære og medisinsk behandling

Sentrale tema:

- Fosterets vekst og utvikling
- Betydningen av umodenhet ift. sykdomsutvikling, symptomer og behandling
- Neonatologi
- Pediatri
- Kreftformer hos barn
- Legemidler til barn
- Anestesi til barn
- Barnekirurgi, komplikasjoner ved kirurgiske inngrep
- Nevrologiske sykdommer hos barn
- Barnepsykiatri
- Barneulykker
- Smertebehandling
- Overvåkning og medisinsk behandling ved ulike akutt og/eller kritiske tilstander
- Hjerte/lungeredning
- Transport av nyfødte

4.3 HOVEDEMNE 3 - BARNESYKEPLEIE – FAG OG YRKESUTØVELSE

45 studiepoeng

Teoretiske og praktiske studier innen barnesykepleiens fagområde danner basis for å møte barn og familier sine behov for sykepleietjenester ved sykdom og funksjonssvikt. Emnet skal gi studenten bredde- og dybdekunnskap om barns utvikling og behov, og om metoder som hjelper barn og omsorgspersoner til å mestre sykehusinnleggelse, sykdom og eventuell død.

Kunnskaper om barn og spesiell oppmerksomhet på barnets utvikling og familiens samlede behov, skal integreres og anvendes i barnesykepleierens yrkesutøvelse. Dette er en nødvendig forutsetning for å ivareta sykepleiens helsefremmende, forebyggende, behandlende, lindrende og habiliterende/rehabiliterende funksjoner til pasientmålgruppen.

Delemne 3A - Barns utvikling og særegne behov

Sentrale tema:

- Vekst og fysisk utvikling
- Kognitiv, motorisk og psykososial utvikling
- Språkutvikling og lek
- Særtrekk ved grunnleggende behov på ulike alderstrinn
- Barn - familie – samfunn

Delemne 3B - Barnesykepleie – ansvar og kompetanse

Sentrale tema:

- Barnesykepleierens ansvars- og funksjonsområde
- Kompetanseutvikling og fagutvikling i barnesykepleien
- Forskrift om barn på sykehus
- Samspill og kommunikasjon med syke barn
- Stress, mestring og bearbeiding av traumatiske opplevelser hos barn
- Foreldre og sosialt nettverk som samarbeidspartnere og ressurspersoner
- Observasjon og overvåkning
- Barns smerteopplevelse og -uttrykk
- Symptomlindring
- Forberedelse av barn og foreldre til undersøkelser, prosedyrer og behandling
- Tverrfaglig samarbeid i og utenfor institusjonen
- Hygiene og infeksjonsforebygging

Delemne 3C - Barnesykepleie til spesielle pasientgrupper

Sentrale tema:

- Sykepleie til fortidligfødte barn
- Barnet som intensivpasient
- Ungdom som pasienter
- Pre- og postoperativ sykepleie
- Sykepleie til funksjonshemmede og/eller kritisk syke barn

- Omsorgssvikt
- Sykepleie til barn med alvorlig og/eller dødelig sykdom

5 ARBEIDSFORMER

5.1 Generelt om arbeidsformer

Utdanningen skal føre fram til kompetanse innen faget slik at barnesykepleieren kan utføre sitt arbeid i samsvar med helseovgivningens krav til yrkesutøvelse og faglig forsvarlighet og sykepleierens yrkesetiske normer.

Det må legges vekt på integrasjon mellom teoretisk og praktisk kunnskap. Høgskolen må ta i bruk pedagogiske metoder som stimulerer studenten til egenaktivitet, selvstendighet og kritisk tenkning. Kompetansen studenten skal utvikle, kan ikke læres isolert fra praksis. Utøvelse av faglig forsvarlig barnesykepleie må læres i direkte samhandling med pasienter. Bare slik kan studenten få erfaringer og utfordringer som er komplekse nok til at læringsmålene kan nås. Læring i praksisstudiet vil bl.a. skje i "mester- svenn relasjon", og ved at det blir knyttet veiledning til yrkesutøvelse. For å utvikle yrkeskompetansen, må det benyttes veiledningsmetoder som stimulerer studenten til refleksjon.

Studenten skal i løpet av studietiden utarbeide en fordypningsoppgave i et valgt tema relatert til yrkesutøvelse innen eget felt. Valg av tema skal godkjennes av høgskolen. Høgskolen skal tilby veiledning på fordypningsoppgaven.

Høgskolen skal i fagplanen beskrive og begrunne de ulike undervisnings- og arbeidsformene som benyttes.

5.2 Praksisstudier

Høgskolen har ansvar for å organisere og gjennomføre praksisstudiene i overensstemmelse med rammeplanens krav. Oppdragsgivers medansvar og arbeidsdelingen mellom høgskole og oppdragsgiver avklares i oppdragsavtalen¹.

Mål for praksisstudiene

Både teori- og praksisstudiene styres av utdanningens mål. Hensikten med praksisstudiene er at studenten utvikler nødvendig handlingskompetanse. Praksisstudiene skal gi grunnlag for å utøve forsvarlig praksis i barnesykepleie. Mål for praksis presiseres i høgskolens fagplan.

Krav til organisering av praksis

Praksisstudiene skal tilrettelegges slik at studenten etter endt praksisperiode har:

- Fått erfaringer med og utviklet kompetanse i barnesykepleie i forhold til alle hyppig forekommende sykdomstilstander, sentrale behandlingsformer og ulike

---

¹ Oppdragsavtalen beskrives i kapittel 7

- pasientsituasjoner
- Praktisert og videreutviklet sine kunnskaper, ferdigheter og holdninger under kyndig veiledning og i direkte samhandling med pasienter
- Tilegnet seg yrkesspesifikke kunnskaper, ferdigheter og holdninger i samarbeid med spesialsykepleiere og annet helsepersonell

Omfang og organisering

Praksisstudiene skal utgjøre minimum 50% og maksimum 60% av studietiden. 90% av praksistiden skal være i pasientsituasjoner. Den resterende delen av praksisstudiene kan foregå i øvelsesposter, ved ekskursjoner osv.

For videreutdanning i barnesykepleie betyr det at studenten skal ha praksisstudier ved:

- Nyfødtsmedisinsk avdeling
- Avdeling for store barn
- Barnepoliklinikk

Studenten bør ha praksisstudier ved:

- Habiliteringsavdeling
- Andre avdelinger som behandler barn

Høgskolen har sammen med oppdragsgiver ansvar for at studenten får erfaringer fra alle sentrale fagområder, og en tilstrekkelig bredde på sine praksiserfaringer.

Praksisveiledning

Hver student skal ha en hovedansvarlig praksisveileder. Studenten har krav på individuell, kvalifisert veiledning og evaluering i praksistiden. En hovedansvarlig praksisveileder bør ikke ha ansvar for flere enn 8-10 studenter. Veiledning og evaluering skjer i forhold til rammeplanens, fagplanens og studentens egne mål.

Høgskolen har sammen med oppdragsgiver ansvar for at praksisveiledere har tilstrekkelig og relevant kompetanse og pedagogiske kvalifikasjoner i veiledning. Videre skal høgskolen sørge for at praksisstedet er informert om videreutdanningenes innhold og progresjon.

6 KRAV TIL UNDERVISNINGSPERSONALET

Høgskolen er iflg. lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler ansvarlig for at undervisningen er basert på det fremste innen forskning og erfaringskunnskap på det aktuelle fagfeltet. Det forutsetter at høgskolen benytter undervisningspersonale med formell og reell kompetanse fra de aktuelle fagområdene. Praksisveileder skal være kvalifisert spesialsykepleier med oppdatert kunnskap på det aktuelle felt, og med pedagogiske kvalifikasjoner i veiledning.

7 SAMARBEID MELLOM HØGSKOLE OG OPPDRAGSGIVER

I samsvar med reglement for betaling av oppdragsvirksomhet skal det inngås en avtale mellom høgskole og oppdragsgiver med bestemmelser om oppdragets varighet og hvilke rettigheter, plikter og ansvar partene har, herunder hvilke praksissteder som skal benyttes.

Høgskolen samarbeider med praksisfeltet om utvikling av fag- og undervisningsplaner og inngår avtaler med oppdragsgiver om antall studieplasser og fordeling av praksisplasser.

Det opprettes et samarbeidsorgan med representanter fra praksisfelt, studentgruppen og høgskolen for utvikling av studiet og opptak av studenter.

FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR VIDEREUTDANNING I BARNESYKEPLEIE

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 1. desember 2005 med hjemmel i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler.

§ 1 Faglig innhold

Videreutdanning i barnesykepleie skal bestå av følgende hoved- og delemner med angitte studiepoeng:

1. Sykepleiefaglig fordypning og samfunnsvitenskapelige emner	15 studiepoeng
1A: Opplevelser og reaksjoner på akutt og/eller kritisk sykdom	
1B: Kompetanse- og fagutvikling	
1C: Etikk	
1D: Rammefaktorer, organisering, ledelse og miljø	
2. Medisinske og naturvitenskapelige emner	30 studiepoeng
2A: Fysiologi og patofysiologi	
2B: Farmakologi	
2C: Mikrobiologi	
2D: Medisinsk utstyr	
2E: Sykdomslære og medisinsk behandling	
3. Barnesykepleie som fag og yrkesutøvelse	45 studiepoeng
3A: Barns utvikling og særegne behov	
3B: Barnesykepleie- ansvar og kompetanse	
3C: Barnesykepleie til spesielle pasientgrupper	
Totalt	90 studiepoeng

§ 2 Fastsetting av fagplan

Bestemmelser om det faglige innholdet i emnene utover det som følger av rammeplanen fastsettes av høgskolens styre og tas inn i en fagplan.

§ 3 Praksis og fordypningsoppgave

Av totalt 90 studiepoeng skal praksis utgjøre minst 45 og maksimum 54 studiepoeng, hvorav minst 90 % skal være praksis med pasientsituasjoner.

Praksisperiodenes form, antall, lengde og plassering i studieforløpet fastsettes av høgskolens styre.

Praksisstudiene er obligatoriske. Fravær over 10 % medfører at praksis ikke er bestått.

Høgskolens styre utarbeider retningslinjer og er ansvarlig for tilrettelegging og gjennomføring av praksisstudiene.

Det skal utarbeides en fordypningsoppgave i et faglig relevant emne. Høgskolens styre fastsetter nærmere bestemmelser om fordypningsoppgaven.

§ 4 Interne vurderingsordninger

Høgskolens styre fastsetter vurderingsordninger, herunder hvilke krav som må være oppfylt før studenten kan gå opp til eksamen eller fortsette i studiet.

§ 5 Praksisvurdering

Høgskolens styre spesifiserer målene for den enkelte praksisperiode i fagplanen og utarbeider kriterier for vurdering av studentenes mestring.

Studenten har krav på vurdering underveis i praksisstudiene, og skal halvveis eller seinest 3 uker før avsluttet praksisperiode få skriftlig melding dersom det oppstår tvil om godkjenning. Meldingen skal angi hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å bestå praksisstudiene.

Dersom studenten i siste halvdel/de siste tre ukene av praksisperioden viser atferd som åpenbart gir grunnlag for ikke bestått, kan det gis slik vurdering selv om melding ikke er gitt etter andre ledd.

Høgskolens styre utformer prosedyrer som til enhver tid sikrer informasjon om vurderingen mellom praksisveileder, student og høgskole. Prosedyrene må sikre at studenten har mulighet til å legge fram merknader.

Studenten må ha bestått praksisstudiene for å kunne fortsette studiene og gå opp til eksamen. Høgskolens styre kan i særskilte tilfelle, for eksempel ved sykdom, gjøre unntak fra denne bestemmelsen. Ved ikke beståtte praksisstudier, har studenten krav på å få tilrettelagt den aktuelle praksisperioden en gang til. Når det foreligger særskilte grunner, kan studenten søke styret for høgskolen om å få tilrettelagt en tredje praksisperiode.

§ 6 Eksamensbestemmelser

Eksamener organiseres og gjennomføres innenfor rammene av den eksamensforskrift med utfyllende regler som er fastsatt ved hver enkelt høgskole.

Det skal avlegges tre eksamener hvorav to individuelle eksamener. Kunnskap fra alle hovedemnene skal prøves, og eksamensformen må sikre at studenten dokumenterer tilstrekkelige kunnskaper på områder som innebærer delegert legeansvar.

Fordypningsoppgaven inngår som en eksamen.

§ 7 Vurderingsuttrykk

Høgskolens styre fastsetter vurderingsuttrykk innen de rammer som er gitt ved egen forskrift, jf. lovens § 3-9 (6). Ved vurdering av praksisstudiene skal benevnelsen bestått/ikke bestått nyttes.

§ 8 Karakterutskrift

Det utstedes karakterutskrift til studenter som har bestått videreutdanningen. Av karakterutskriften skal det framgå hvilke eksamener som er avlagt med angivelse av omfang, resultat og når de er avlagt. Det skal videre framgå at studenten har bestått praksisstudier.

Tittel og karakter på fordypningsoppgaven skal også angis i karakterutskriften.

§ 9 Opptakskrav

Krav til opptak er offentlig godkjenning som sykepleier og minst to års relevant yrkespraksis etter godkjenning.

§ 10 Dispensasjon

Utdannings- og forskningsdepartementet kan i særskilte tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene i § 3 i denne forskriften.

§ 11 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft straks.